

Seletuskiri

turvategevuse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

seaduse eelnõu

1. Sissejuhatus

Eelnõuga muudetakse 2024 aasta 1. juulil jõustuvat turvategevuse seadust (RT I, 01.03.2023, 2). Turvategevuse seaduses (edaspidi *TurvaTS*) on vajalik teha muudatused, millega viiakse seadus kooskõlla praktikas üles kerkinud probleemidega. Eelnõu järgi tehakse järgmised muudatused:

- 1) Jäetakse seaduse kohaldamissalast välja need siseturvakorraldajad, kes ei ole palganud turvaettevõtjat oma vara valveks, vaid kasutavad oma vara valvamiseks ainult tehnilisi vahendeid ja enda töötajaid.
- 2) Säilitatakse kehtiv olukord, kus turvaettevõtjatel on kohustus säilitada salvestisi 1 kuu, kuid mis kavandatava 1. juulil k.a jõustuva sätte järgi oleks 6 kuud.
- 3) Täiendatakse seadust täpsustava sättega, millega seaduse tasandil kehtestatakse turvateenistujale nõue läbida lisaks täienduskoolitusele vastavalt valvetöötaja, turvatöötaja või turvajuhi õpe.

Eelnõu ja selle juurde esitatud seletuskirja on ette valmistanud Riigikogu õiguskomisjon (komisjoni esimees Eduard Odinets eduard.odinets@riigikogu.ee) koostöös Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonnaga.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Kavandatavad TurvaTS-i muudatuste eesmärk on lahendada enne nimetatud seaduse jõustumist 1. juulil 2024 regulatsioonis tuvastatud praktilised kitsaskohad.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu paragrahviga 1 muudetakse turvategevuse seadust.

Eelnõu § 1 punkti 1 muudatuse kohaselt asendatakse TurvaTS § 9 lõike 1 punktis 1 sõna „turvamine“ sõnadega „kaitsmine ja korra pidamine“ ning punktides 2 ja 3 sõnad „valvamine ja kaitsmine“ sõnaga „turvamine“.

1. juulil k.a jõustuma planeeritud sätte sõnastus kohustaks ka neid siseturvakorraldajad, kes pole palganud turvatöötajat ega turvaettevõtjat, aga on ise paigaldanud nt oma poodi kaamerad oma vara valveks, vastama samadele nõuetele nagu turvaettevõtja. Muudatus on vajalik, kuna seaduse eesmärk ei peaks piirama ettevõtja võimalust ja õigust oma vara valavata ilma, et see tekitaks talle täiendavat põhjendamatut halduskoormust. Valvamine on passiivne tegevus, mis TurvaTS § 3 punkti 8 kohaselt tähendab isiku või vara ja selle ümbruse jälgimist ohu ennetamiseks või väljaselgitamiseks. Selliseks tegevuseks ei ole asjakohane nõuda ettevõtte

töötajatelt eriväljaõpet. Punkides 2 ja 3 on sõnad „valvamine ja kaitsmine“ asendatud sõnaga „turvamine“, kuna siseturvakorraldaja teostab nendel juhtudel turvamist, mis hõlmab ka korra pidamist. Korrapidamine on oluline nendes olukordades, kus siseturvakorraldajal tuleb järgida nt sisekorraeeskirjadest kinnipidamist. Kavandatav sõnastus seda hetkel ei võimalda. Näiteks võib see kohalduda olukorras, kus siseturvakorraldajaks on kaubanduskeskuse omanik, kes rendib välja müügi pinda ning vastava rendi hinna sees on tagatud ka siseturvakorraldaja poolt vara valvamine ja kaitsmine, aga ka sisekorraeeskirjade tagamine. See tähendab, et kui keegi käitub renditud poe ruumides viisil, mis ei ole kooskõlas sisekorraeeskirjadega, siis on siseturvakorraldajal ja tema siseturvatöötajatel õigus see isik poest välja saata.

Eelnõu § 1 punkti 2 muudetakse TurvaTS § 10 lõike 1 punkti 7 ning lühendatakse aega, mil turvaettevõtja on kohustatud turvaobjekti valvamisel ja kaitsmisel ning korra pidamisel kasutatava tehnilise vahendi salvestist säilitama, kuult kuult ühele kuule salvestamise päevast arvates. Sisuliselt säilitatakse kehtivas turvaseaduses sätestatud olukord. Kuni 30.06.2024 kehtiva regulatsiooni kohaselt on automaatne salvestiste säilitamine turvaobjektidel olnud üks kuu ning süüteo tunnustega teo tuvastamisel on salvestisi hoitud kuni asjaolude selgitamiseni (aga mitte üle 12 kuu). Eesti Turvaettevõtja Liidu liikmete hinnangul toob salvestiste säilitamise kohustuse pikendamine kuuele kuule kaasa ettevõtjatele kuni 30 miljoni suuruse investeeringu, mis on ebamõistlikult suur kulu serverite mahu suurendamiseks. Kuna salvestused on vajalikud eelkõige järelevalve teostamiseks ja sündmuste läbi vaatamiseks, siis puudub üldjuhul vajadus salvestisi rohkem säilitada kui üks kuu. Järgmises punktis sätestatud TurvaTS-i § 10 täiendatav punkt 7¹ paneb turvaettevõtjale kohustuse säilitada kasutatava tehnilise vahendi salvestist vaid juhul, kui salvestise töötlemisel on tuvastatud süüteo tunnustega tegu, kuus kuud salvestamise päevast arvates, süüteomenetluse läbiviimiseks. Seega kui turvaettevõtte tuvastab salvestiselt mingid süüteo asjaolud, siis tekib tal automaatselt kohustus säilitada salvestis kuus kuud. Kuna tehnilise vahendi salvestisel talletatu võib vajalik olla ka siis, kui veel ei ole salvestist töödeldud ja süüteo tunnustega tegu tuvastatud, nt olukorras, kus uurimisasutusel oleks vajalik süüteomenetluses täiendavat informatsiooni menetluse läbi viimiseks või ka turvaettevõtjal süüteo tunnuste tuvastamiseks, on jäetud ühekuuline säilitustähtaeg ka süüteomenetluse läbiviimiseks. See tähendab, et kohustusliku ühe kuulise salvestise säilitamise perioodi jooksul on andmete töötlemise ehk säilitamise üheks eesmärgiks endiselt süüteomenetluse läbiviimine.

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt TurvaTS § 10 lõike 1 täiendamine punktiga 7¹ võimaldab tehniliste vahendite salvestiste töötlemisel tuvastatud süüteo tunnustega teo osas hilisemalt koostöös uurimisasutustega süüteo asjaolud välja selgitada ning süüteomenetlus läbi viia. Olemuselt seatakse turvaettevõtjale kohustus säilitada neid salvestisi, kus on süüteotunnustega tegu. Seda just süüteomenetluse läbiviimise eesmärgil, sest salvestis võib osutada oluliseks tõendiks, mille säilitamine on riigile vajalik.

Näide: Salvestise hoidmise 20-ndal päeval tehakse kaupluses, kus kasutatakse turvaettevõtjat, inventuuri, mille tulemusel selgub, et puudub mingi kogus tooteid, siis tekib vajadus kauba kadumise asjaolud välja selgitada. Seega nimetatud näite korra saaks salvestist üldise 30 päeva säilitustähtaja korral säilitada veel ainult 10 päeva, kuid kauba kadumise asjaolude välja selgitamiseks võib olla see liiga lühike aeg. Eelnevale tuginedes oleks mõistlik salvestisi, millel on süüteo tunnustega teod, säilitada 6 kuud, eristades seda üldisest ühe kuulisest säilitustähtajast, kuna sellega luuakse võimalus salvestiste hilisemaks järgi vaatamiseks, mis võimaldab koguda täiendavaid tõendeid ka Politsei- ja Piirivalveametile süüteo teate esitamiseks ning süüteomenetluse läbi viimiseks.

Eelnõu § 1 punkti 4 kohaselt muudetakse TurvaTS § 15 lõiget 11, lisades turvateenistujale kohustuse läbida lisaks täienduskoolitusele ka tema tööks vajalik õpe (valvetöötaja õpe, turvatöötaja õpe, turvajuhi õpe). TurvaTS § 15 lõiked 2, 3 ja 4 näevad ette, et turvateenistujale peab olema antud kutseseaduse alusel vastava taseme kutse, seetõttu on oluline, et õigusselguse huvides oleks turvateenistujana töötamiseks õppe läbimise nõue sätestatud üheselt mõistetavalt ka seaduse tasandil.

Eelnõu §-s 2 on esitatud muudatuste jõustumise aeg 1. juuli 2024.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Turvategevus ei ole EL-i õiguses reguleeritud teenusena. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2006/123/EÜ „Teenuste kohta siseturul“¹ ei reguleerita erandina turvateenuseid ega eraturvaettevõtlust ja see kohaldub vaid praegu TurvaS-i alusel turvateenusena käsitatava valveseadmestiku projekteerimise, paigaldamise ja hooldamise teenusele². Viimati nimetatud tegevusala kaudu on eelnõu vahetult seotud EL-i õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõus esitatud muudatus ei mõjuta regionaalarengut, elu- ja looduskeskkonda, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldust ega riigi julgeolekut ja välissuhteid.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamine ei too kaasa täiendavaid kulusid riigile ega kohalikule omavalitsusele. Muudatustel on mõju ettevõtjate halduskoormusele. Sihtrühmaks on turvaettevõtjad.

Halduskoormus on ettevõtja kulu, mis tekib seaduses sätestatud nõuete täitmisega seoses. Tegemist on nii ajalise kui ka rahalise kuluga.

Käesoleval aastal jõustuv TurvaTS näeb ette, et turvaettevõtja peab säilitama turvaobjekti valvamisel ja kaitsmisel ning korra pidamisel kasutatava tehnilise vahendi salvestist kuus kuud salvestamise päevast arvates käesoleva seaduse nõuete kontrollimiseks ja süüteomenetluse läbiviimiseks. Käesoleva muudatusega vähendatakse 6 kuulist tähtaega ühele kuule, mis omab positiivset mõju turvaettevõtja halduskoormuse vähenemisele, kuna salvesti tuleb üldnõudena hoida ajaliselt lühemat aega. Kuue kuuline salvestamise kohustus jääb alles ainult juhtudel kui tegemist võib olla turvaettevõtja poolt avastatud süüteo tunnustusega teoga. Jõustuv TurvaTS muudatus mõjutab ettevõtja jaoks tekkivaid kulusid, kuna salvestiste pikemaajalisem hoidmine vajab selleks tehnilisi lahendusi, mis on turvaettevõtjate jaoks kulukad. Eesti Turvaettevõtjate Liidu hinnangul võiksid vastavad kulud ulatuda pikas perspektiivis 30 miljoni euron, kui tekib

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/123/EÜ, 12. detsember 2006, teenuste kohta siseturul. Internetis kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32006L0123>.

² Teenuste direktiivi rakendamise käsiraamat, lk 13. Internetis kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_et.pdf.

üldine 6 kuuline salvestise säilitamise kohustus. Ka kehtiva turvaseaduse alusel on salvestise säilitamise minimaalne kohustus üks kuu, siis puudub vajadus salvesti pikemalt säilitada.

8. Rakendusaktid

Seaduse rakendamiseks ei ole vaja kehtestada täiendavaid volitusnorme ega rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Kuna muudatused puudutavad TurvaTS-i, mis jõustub 1. juulil 2024, siis on ka tehtavate muudatuste jõustumisajaks valitud 1. juuli.2024.

Algatab õiguskomisjon 10. 04 .2024.

Eduard Odinets

õiguskomisjoni esimees